

“Duurzaam, tenzij”

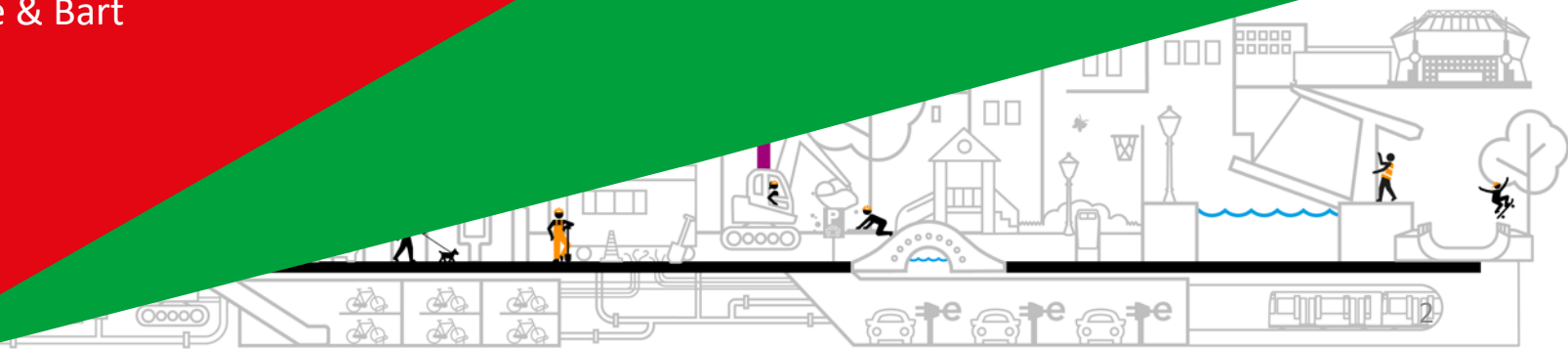
Gemeente
Amsterdam

Toolbox Duurzame Infrastructuur “Duurzaam, tenzij”

We gaan zo beginnen!

15 januari 2024
Anne & Bart

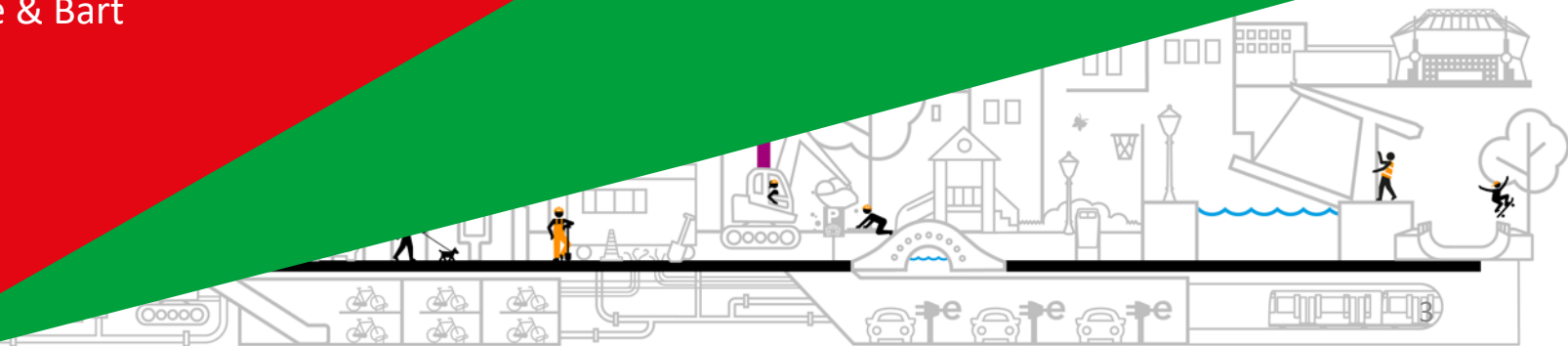
Gemeente
Amsterdam

Toolbox Duurzame Infrastructuur “Duurzaam, tenzij”

We gaan zo beginnen!

15 januari 2024
Anne & Bart

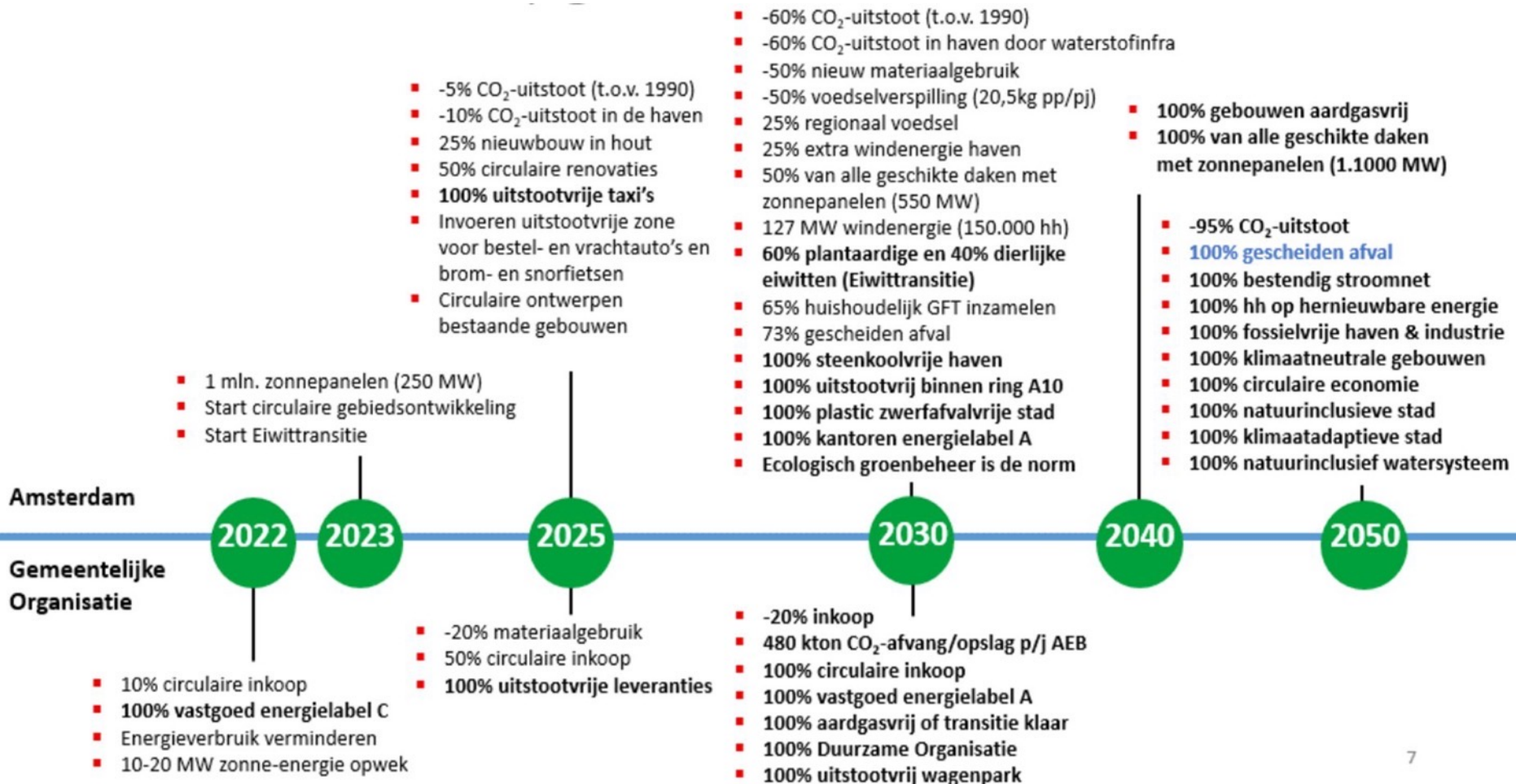
Inhoud presentatie

- Toolbox en Checklist context Gemeente Amsterdam: “Duurzaam Tenzij”
- Toolbox en Checklist
- Gebruik door andere gemeentes en overheden
- Vragen

De bestuurlijke doelstellingen

Gemeente
Amsterdam

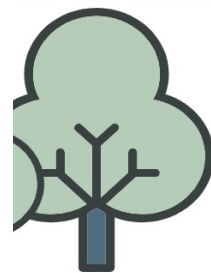
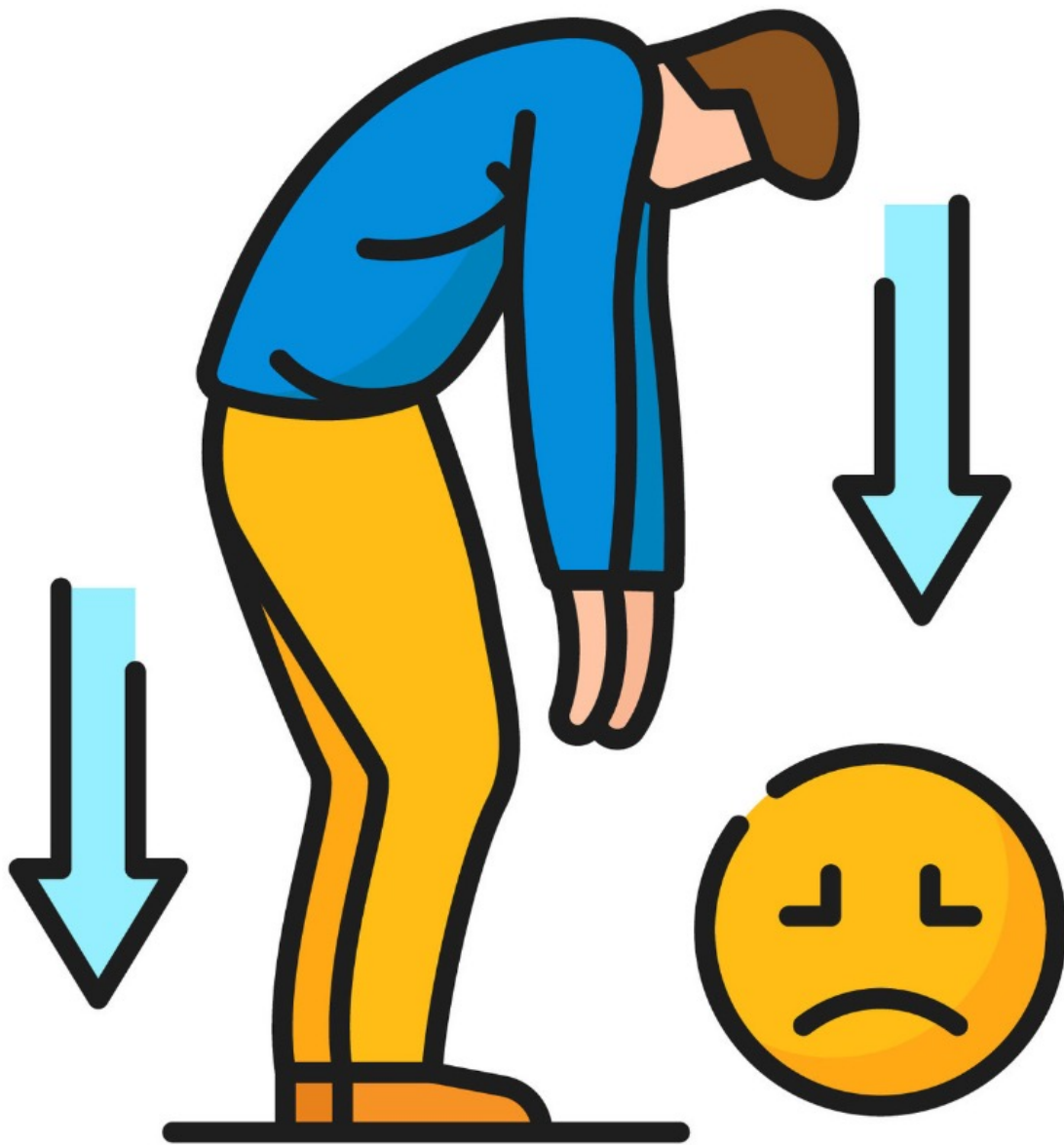
R
A
Klim

Circul

Waterv
2040

Groenvisi

Duurzaamheid voortaan leidend in beleid Amsterdam, maar extra budget komt er niet

Duurzaamheid moet het uitgangspunt worden voor al het gemeentebestuur. Dat staat in de nieuwe klimaatagenda die wethouder Zita Pels (Duurzaamheid) dinsdag presenteert. Burgemeester Halsema en alle wethouders hebben hun handtekening eronder gezet.

Tim Wagemakers en **Bart van Zoelen** 26 september 2023, 03:00

‘**E**r is een radicale omslag nodig in ons denken en onze manier van werken,’ schrijft Pels. Voortaan geldt bij de gemeente: ‘Duurzaam, tenzij’. Bij de uitvoering van alle plannen moeten gemeenteafdelingen kiezen voor het duurzame alternatief. Als dit niet lukt, moeten ze dat onderbouwen tegenover de directie en de wethouders.

Wat is Duurzaam, tenzij?

Gemeente
Amsterdam

Doel

- **Uitvoeren:** het betreft de uitvoering van **bestaand** beleid
- **Verbetering:** van willekeur naar integrale toepassing
- **Transparantie:** de noodzakelijke maatregelen én consequenties worden inzichtelijk
- **Besluit:** keuzes worden niet meer **ambtelijk** gemaakt maar belegd op de juiste **bestuurlijke tafel**

Duurzaam

- **Voldoende** bijdrage aan de duurzaamheidsthema's in de openbare ruimte

Tenzij

- **Onvoldoende** bijdrage aan de duurzaamheidsthema's
- **Knelpunten** worden inzichtelijk gemaakt
- **Samen** met opdrachtgever voorleggen aan **bestuurlijke tafel**
- Bestuur besluit tot **alsnog toepassen** duurzame doelstellingen eventueel *met bijbehorende middelen* of **doorgaan** zonder behalen doelstellingen: '**Tenzij**'

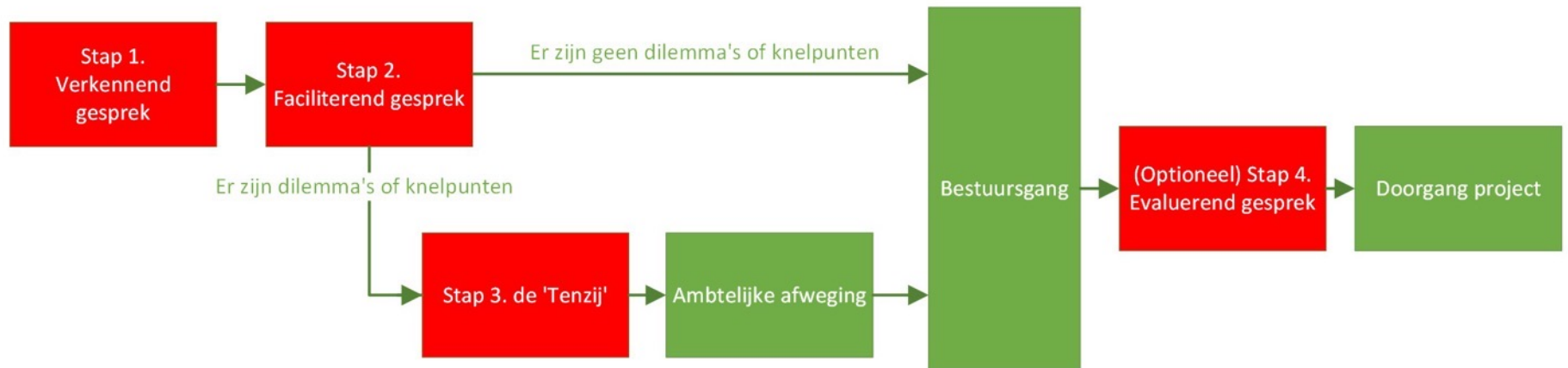
Het proces

> Stap 1- Verkennend gesprek

> Stap 2- Faciliterend gesprek

> Stap 3 - De tenzij

Het proces

Gemeente
Amsterdam

> Stap 1- Verkennend gesprek

> Stap 2- Faciliterend gesprek

> Stap 3 - De tenzij

- Project plant in met onze duurzaamheidscoördinator
- Tijdens vroege planvorming
- Doel: Bewustwording van opgaven

Het proces

> Stap 1- Verkennend gesprek

> Stap 2- Faciliterend gesprek

> Stap 3 - De tenzij

- Project plant opnieuw in met onze duurzaamheidscoördinator
- Tijdens planvorming of vroege planuitwerking
- Bespreken checklist en toolbox
- Doel: opname en uitwerking van juiste maatregelen, dilemma's signaleren

Het proces

> Stap 1- Verkennend gesprek

> Stap 2- Faciliterend gesprek

> Stap 3 - De tenzij

- Volgt mogelijk uit faciliterend gesprek
- Tijdens planvorming, planuitwerking of realisatie
- Eerst ambtelijk onderbouwen, dán **bestuurlijk agenderen**
- Doel: komen tot een bestuurlijk besluit: wel óf geen duurzaamheid

De Checklist

Gemeente
Amsterdam

Duurzaam Tenzij Checklist

Het IB hanteert het uitgangspunt "Duurzaam Tenzij". Hieronder staat beschreven wat je als project mee moet nemen om aan de duurzaamheidsdoelstellingen te voldoen. Graag aanvinken of dat lukt. [Hier](#) vind je een Toolbox die tools aanreikt die je in kan zetten voor de verschillende thema's in de verschillende fases van het projectenproces. Deze zijn niet verplicht.

transportplanning21@gmail.com [Ander account](#)

Niet gedeeld

* Verplichte vraag

Naam project *

Jouw antwoord

Projectleider *

Jouw antwoord

In welk PM-team zit je? *

- ☐ Noord
- ☐ Oost (incl. Zuidoost en Weesp)
- ☐ Zuid
- ☐ Nieuw-West
- ☐ Centrum/West
- ☐ Stad en Regio 1
- ☐ Stad en Regio A
- ☐ Ander team

Klimaatadaptatie

1. Wordt bepaald welke klimaateffecten (extreme neerslag, hitte, droogte, overstromingen) op gaan treden binnen het projectgebied? *

- ☐ Ja
- ☐ Nee, want technisch niet haalbaar
- ☐ Nee, door tijdsdruk
- ☐ Nee, door onvoldoende dekking
- ☐ Nee, anders

Toelichting *

Jouw antwoord

Vervolgacties: welke tools uit de toolbox ga je toepassen? (Verplicht tenzij: quickscan klimaatadaptatie. Optioneel: risico-dialogen) *

Jouw antwoord

2. Worden vervolgens de benodigde klimaatadaptatie maatregelen bepaald om in het project/ontwerp op te nemen? *

- ☐ Ja
- ☐ Nee, want technisch niet haalbaar
- ☐ Nee, door tijdsdruk
- ☐ Nee, door onvoldoende financiële dekking
- ☐ Nee, anders

Toelichting *

Jouw antwoord

Vervolgacties: welke tools uit de toolbox ga je toepassen? (Verplicht tenzij: quickscan klimaatadaptatie. Optioneel: risico-dialogen, check en advies ontwerp) *

Jouw antwoord

Energie

6. Is er ruimte gereserveerd of opgenomen voor de uitbreiding van het toekomstige elektriciteitsnetwerk, ondergronds en/of bovengronds (middenspanningsruimte (M.S.R.)), in het kader van de energietransitie? *

- ☐ Ja
- ☐ Nee, geen toekomstige opgave vanuit netbeheerder Liander ontvangen
- ☐ Nee, want geen ruimte beschikbaar
- ☐ Nee, door tijdsdruk
- ☐ Nee, niet relevant
- ☐ Nee, anders

Toelichting *

Jouw antwoord

Vervolgacties: welke tools uit de toolbox ga je toepassen? (Verplicht tenzij: aanmelding bij [Planvormingsoverleg](#) bij groot werk, quickscan energie bij groot werk. Optioneel: toets ontwerp) *

Jouw antwoord

Toolbox Duurzame Infrastructuur

Gemeente
Amsterdam

Toolbox Duurzaam, Tenzij

Dit document omvat een beschrijving van alle [Tools](#) die horen bij de [Checklist Duurzaam, Tenzij](#).

De toolbox is onderdeel van het Proces Duurzaam, Tenzij, en geeft handvatten aan projecten om te komen tot de juiste duurzaamheidsmaatregelen in ieder project.

+30 pagina's, +-70 tools

Gemeente Amsterdam

De Toolbox

Gemeente
Amsterdam

	Planvorming*	Planuitwerking*	Realisatie*
Klimaatadaptatie	Quickscan Klimaatadaptatie Risico-dialogen Flaberumslang Klimaatadaptatie Stappenplan Rainproof	Check en advies ontwerp klimaatadaptatie	
Schone lucht	AERIUS beslisboom AERIUS calculator		CO2 Prestatieladder Emissietool Materiaal Handreiking Slim en Schoon Hand-out Laadpaalgebruik Handreiking deelmobiliteit en hubs in gebiedsontwikkeling
Energie	Planvormingsoverleg Quickscan Energie		
Ondergrond	Quickscan Ondergrond Quickscan Bodemkwaliteit	Historisch onderzoek Ondergrond Bureauonderzoek archeologie Bodemonderzoek	
Circulair	Quickscan Circulair Functionaliteitstoets Materialen Quickscan Circulair DuboCalc (MKI)	Gedetailleerde materialen inventarisatie Inspectierapport en Straatwerkplan Fysieke tijdelijke opslaglocaties MKI & CO2 waarden voor veergebruikte materialen Factsheets materialen Digitale Materialenhubs MAT8 Rekentool (gebouwen) DuboCalc (MKI) MKI handreiking/support team MPG (gebouwen)	Duurzaam Inkopen advies DuboCalc (MKI) Materialenpaspoort Emissietool Materialen
Biodiversiteit	Quickscan Natuur Gericht soorten onderzoek Bomen Effect Analyse (BEA) Analyse natuurinclusief bouwen en ontwerpen	Plan van aanpak sanering Japanse duizendknoop Plan uitwerking integreerders en compenserende maatregelen Verplantbaarheidsonderzoek bomen Kappervergunning + Compensatieplan bomen Vergunning/ontheffing natuurwetgeving Plan uitwerking natuurinclusieve maatregelen Ontwerp- en beplantingsplan Boombeschermingsplan Ecologisch werkprotocol Nader technisch onderzoek bomen Taxatie bomen Ecologisch beheerplan of paragraaf Plan uitwerking BEA	Logboek boomtechnische begeleiding Logboek ecologische begeleiding Watermelding/Watervergunning
Integraal	Overzicht Duurzaamheidsdoelstellingen Ambitiweb	Afwegingskader + het "Tenzij" proces	Duurzaam Inkopen advies Duurzaamheid in RAW Moederbestek en Amsterdams Modelcontract

Beleidsdoelstellingen

Checklist vragen

Klimaatadaptatie

Beleid

- In 2050 is de stad zo goed mogelijk voorbereid op de gevolgen van klimaatverandering, specifiek op weersextremen (hitte, droogte, neerslag) en kwetsbaarheid voor overstromingen.
- Klimaatadaptatie is 'het nieuwe normaal', klimaatadaptatie is een noodzaak en daarom structureel onderdeel van al onze werkzaamheden en beheer

Checklist Vragen

Om aan het beleid te voldoen moet het antwoord op elke vraag "ja" zijn. Indien dat volgens jou niet mogelijk is voor het project moet dit in samenspraak met de ambtelijk opdrachtgever voorgelegd worden aan een bestuurder om akkoord te krijgen op het afwijken van het beleid. Het proces daarvoor vind je [hier](#).

1. Wordt bepaald welke klimaateffecten (extreme neerslag, hitte, droogte, overstromingen) op gaan treden binnen het projectgebied?
2. Worden vervolgens de benodigde klimaatadaptatie maatregelen bepaald om in het project/ontwerp op te nemen?

Contactpersonen per windrichting

Windrichtingen/programma's	Contactpersonen (eerstgenoemde in principe het aanspreekpunt)
Algemeen mailadres Programmteam	klimaatadaptatie@amsterdam.nl (Jelte Hermans)
Centrum/Oud West	Peer Maas (Tom Remijn)
Oost/Weesp	Floris Harten , Ruben Gauw
Weesp	Peer Maas
Zuidoost	Henk van den Berg , Hester Wildenburg
Noord	Govaert ter Mors , Ivan Estrada de Wagt
Zuides/Zuid	Wilbrand Sommer , Tom Remijn
Nieuw West/Havenstad/Sloterdijk en	Peer Maas , Jansen de Jong
PBK	Peer Maas

Vereiste tools

Quicksan Klimaatadaptatie (verplicht)

De Quicksan Klimaatadaptatie inventariseert voor projectgebieden de risico's en oplossingsrichtingen voor de 4 thema's van klimaatadaptatie (wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen). Het is de eerste stap om tot een klimaatadaptatieve inrichting te komen.

Tijd: 10 uur

Contactpersoon: zie contactpersonen per windrichting

Contactpersonen

Vereiste tools

Optionele tools

Extra tools

Plaberumslang Klimaatadaptatie (voor gebiedsontwikkeling)

[Link](#)

Stappenplan Rainproof (voor gebiedsontwikkeling)

[Link](#)

Inspirerende projecten voorbeelden klimaatadaptatie

Levend document - wordt steeds aangevuld. [Link](#)

Meer informatie

[Dashboard Klimaatadaptatie](#)

[Kennissbasis](#)

[Omgevingsplan Riolering \(OPRI\)](#)

[Hemelwaterverordening](#)

[Strategie Klimaatadaptatie](#)

[Rainproof](#)

[Themastudie waterveiligheid](#)

[Themastudie regenbestendige stad](#)

[Themastudie hitte en droogte](#)

[Watervisie 2040](#)

[Natuurinclusief bouwen](#)

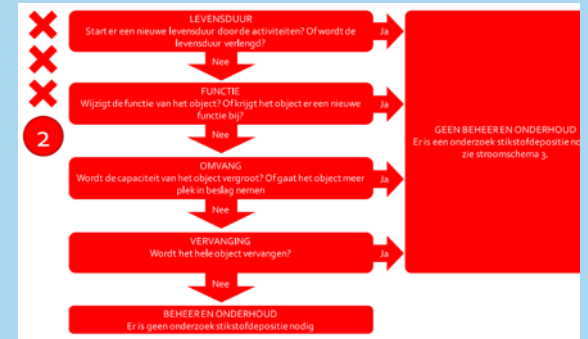
[Rainproof bouwen](#)

[Werkwijze Ruimtelijke adaptatie](#)

Links naar de beleidsdocumenten / meer informatie

Schone Lucht

- **AERIUS beslisboom (verplicht)**
- De beslisboom helpt om te bepalen of er een AERIUS stikstofberekening gemaakt moet worden voor het project.
- [Link naar Beslisboom](#)
- Tijd: 1 uur overleg inclusief beslissen

- **Emissietool materieel**
- De aannemer vult in de Emissietool materieel in welke gereedschappen en voertuigen hij gebruikt, wat resulteert in een berekening van de emissies (CO₂, stikstof, fijnstof).
- Landelijke webbased tool: [link](#)
- Ook is de Excelversie te gebruiken: [link naar het bestand](#)
- Tijd: 16 uur aannemer
- **Overzicht meerkosten inzet emissieloos materieel**

Project		Business Outcomes		Initiatives	
Project	Business Outcomes	Initiative	Business Outcomes	Initiative	Business Outcomes
Project 1	Business Outcome 1	Initiative 1	Business Outcome 2	Initiative 2	Business Outcome 3
Project 2	Business Outcome 4	Initiative 3	Business Outcome 5	Initiative 4	Business Outcome 6
Project 3	Business Outcome 7	Initiative 5	Business Outcome 8	Initiative 6	Business Outcome 9
Project 4	Business Outcome 10	Initiative 7	Business Outcome 11	Initiative 8	Business Outcome 12
Project 5	Business Outcome 13	Initiative 9	Business Outcome 14	Initiative 10	Business Outcome 15
Project 6	Business Outcome 16	Initiative 11	Business Outcome 17	Initiative 12	Business Outcome 18
Project 7	Business Outcome 19	Initiative 13	Business Outcome 20	Initiative 14	Business Outcome 21
Project 8	Business Outcome 22	Initiative 15	Business Outcome 23	Initiative 16	Business Outcome 24
Project 9	Business Outcome 25	Initiative 17	Business Outcome 26	Initiative 18	Business Outcome 27
Project 10	Business Outcome 28	Initiative 19	Business Outcome 29	Initiative 20	Business Outcome 30
Project 11	Business Outcome 31	Initiative 21	Business Outcome 32	Initiative 22	Business Outcome 33
Project 12	Business Outcome 34	Initiative 23	Business Outcome 35	Initiative 24	Business Outcome 36
Project 13	Business Outcome 37	Initiative 25	Business Outcome 38	Initiative 26	Business Outcome 39
Project 14	Business Outcome 40	Initiative 27	Business Outcome 41	Initiative 28	Business Outcome 42
Project 15	Business Outcome 43	Initiative 29	Business Outcome 44	Initiative 30	Business Outcome 45
Project 16	Business Outcome 46	Initiative 31	Business Outcome 47	Initiative 32	Business Outcome 48
Project 17	Business Outcome 49	Initiative 33	Business Outcome 50	Initiative 34	Business Outcome 51
Project 18	Business Outcome 52	Initiative 35	Business Outcome 53	Initiative 36	Business Outcome 54
Project 19	Business Outcome 55	Initiative 37	Business Outcome 56	Initiative 38	Business Outcome 57
Project 20	Business Outcome 58	Initiative 39	Business Outcome 59	Initiative 40	Business Outcome 60
Project 21	Business Outcome 61	Initiative 41	Business Outcome 62	Initiative 42	Business Outcome 63
Project 22	Business Outcome 64	Initiative 43	Business Outcome 65	Initiative 44	Business Outcome 66
Project 23	Business Outcome 67	Initiative 45	Business Outcome 68	Initiative 46	Business Outcome 69
Project 24	Business Outcome 70	Initiative 47	Business Outcome 71	Initiative 48	Business Outcome 72
Project 25	Business Outcome 73	Initiative 49	Business Outcome 74	Initiative 50	Business Outcome 75
Project 26	Business Outcome 76	Initiative 51	Business Outcome 77	Initiative 52	Business Outcome 78
Project 27	Business Outcome 79	Initiative 53	Business Outcome 80	Initiative 54	Business Outcome 81
Project 28	Business Outcome 82	Initiative 55	Business Outcome 83	Initiative 56	Business Outcome 84
Project 29	Business Outcome 85	Initiative 57	Business Outcome 86	Initiative 58	Business Outcome 87
Project 30	Business Outcome 88	Initiative 59	Business Outcome 89	Initiative 60	Business Outcome 90
Project 31	Business Outcome 91	Initiative 61	Business Outcome 92	Initiative 62	Business Outcome 93
Project 32	Business Outcome 94	Initiative 63	Business Outcome 95	Initiative 64	Business Outcome 96
Project 33	Business Outcome 97	Initiative 65	Business Outcome 98	Initiative 66	Business Outcome 99
Project 34	Business Outcome 100	Initiative 67	Business Outcome 99	Initiative 68	Business Outcome 100

Circulair

- **Quicksan Circulair (verplicht)**
- Om de milieu-impact van het project te reduceren dient de Quicksan Circulair te worden ingevuld door een Circulair Adviseur. Het is een projectspecifieke uitwerking voor hergebruik en duurzame materiaalkeuze.
- Contactpersoon civiele constructie projecten: Matthijs Griffioen, Jan Willem Dusseldorp
- Contactpersoon maaiveld projecten: Anne Uildriks

- **Materialen toevoegen aan Digitale Materialenhubs (verplicht om een van de Materialenbanken te kiezen)**

- **Overzicht vrijkomende bomen voor hergebruik**

Algemene deel van de vragen
Deze vragen zijn voor alle projecten. Voor projecten omtrent civiele constructies volgen er nog wat extra vragen vanaf pagina 7.

Refuse/Rethink/Reduce

1) Is het nut van het project of onderdelen van het project aangetoond? Is het mogelijk om het project af te schalen of uit te stellen, om de milieu-impact te voorkomen/reduceren? Zijn andere oplossingen overwogen, zoals renovatie of gerichte monitoring?

Op te halen informatie voor beantwoording: studie door opdrachtgever naar varianten

Antwoord:
Vervolgacties:

2) Wordt in de ontwerpfase gestuurd op het beperken van materiaalgebruik?

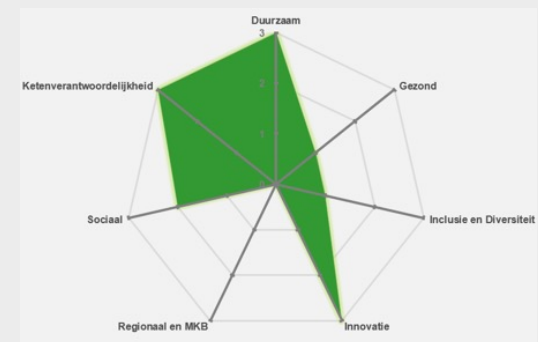
Op te halen informatie voor beantwoording: de opdracht

Antwoord: ☒ Ja of ☐ Niet. Indien ☒ Ja, geef aan hoe dit vorm te geven. Ook opties suggereren

Bomennummer	Bomenrij	Adresgegevens	Botanische naam	Bomsoort (Nederland)	Stamdiаметer (cm)	Verpleeg (m)	Hoogte (m)	Conditie	Toekomst		
11	11	verplanten	Aesculus hippocastanum 'Saumanni'	Overblijvende paardenkastanje	10	Ja	2022	< 6	1	Goed	> 20 jaar
40	1057435	verplanten	Prunus serotina 'Karsen'	Japanees slachtersruis	10	Ja	2014	< 6	2	Goed	> 20 jaar
40	1057436	verplanten	Prunus serotina 'Karsen'	Japanees slachtersruis	10	Ja	2014	6 tot 9 m	3	Redelijk	> 20 jaar
40	1057437	verplanten	Prunus serotina 'Karsen'	Japanees slachtersruis	10	Ja	2014	6 tot 9 m	3	Goed	> 20 jaar
51	1057438	verplanten	Prunus serotina 'Karsen'	Japanees slachtersruis	10	Ja	2014	< 6 m	3	Redelijk	> 20 jaar
51	1057439	verplanten	Prunus serotina 'Karsen'	Japanees slachtersruis	10	Ja	2014	< 6 m	3	Goed	> 20 jaar
51	1057440	verplanten	Prunus serotina 'Karsen'	Japanees slachtersruis	10	Ja	2014	6 tot 9 m	4	Goed	> 20 jaar
54	1057441	verplanten	Prunus serotina 'Karsen'	Japanees slachtersruis	10	Ja	2014	< 6 m	3	Redelijk	> 20 jaar
63	63	verplanten	Prunus spinosa	Sierruis	10	Ja	2014	< 6	1	Goed	> 20 jaar
90	425726	verplanten, NBB maakt aanplantlocatie in Amsterdam buiten projectgebied	Tilia europaea 'Palmer'	Hollands Indische ruis	20	Ja	1995	< 6 m	2	Goed	> 20 jaar
91	425725	verplanten, NBB maakt aanplantlocatie in Amsterdam buiten projectgebied	Tilia europaea 'Palmer'	Hollands Indische ruis	20	Ja	1995	< 6 m	2	Goed	> 20 jaar
92	425724	verplanten, NBB maakt aanplantlocatie in Amsterdam buiten projectgebied	Tilia europaea 'Palmer'	Hollands Indische ruis	20	Ja	1995	< 6 m	2	Goed	> 20 jaar
106	425722	verplanten, NBB maakt aanplantlocatie in Amsterdam buiten projectgebied	Tilia europaea 'Palmer'	Hollands Indische ruis	20	Ja	1995	< 6 m	2	Goed	> 20 jaar
107	1057439	verplanten	Ulmus laevis	Witruis	10	Ja	2014	6 tot 9 m	2	Goed	> 20 jaar
108	1057440	verplanten	Ulmus laevis	Witruis	10	Ja	2014	6 tot 9 m	2	Goed	> 20 jaar
112	425642	verplanten	Aesculus hippocastanum 'Saumanni'	Overblijvende paardenkastanje	10	Ja	2014	< 6 m	2	Redelijk	> 20 jaar
115	115	verplanten	Betula alba	Witte berk	10	Ja	2014	< 6 m	3	Goed	> 20 jaar
127	127	verplanten	Crataegus monogyna	Sterkblauwe meidoorn	10	Ja	2014	< 6 m	3	Goed	> 20 jaar
131	445041	verplanten door de boom enkel meters te verschuiven. Boom heeft monumentale voorkomen. Groot potentieel in beeld	Aesculus hippocastanum	Witte Paardenkastanje	25	Ja	1980	9 tot 12 m	5	Goed	> 20 jaar

Integraal

- **Duurzaam Inkopen Advies**
- Om duurzaamheid goed te laten landen in de contracten heeft het IB het team Duurzaam Inkopen. Voor projecten boven 1,5 miljoen euro raden zij aan om project-specifiek advies bij hen in te winnen. Voor kleinere projecten is er vanaf september 2023 het Basisadvies duurzaam inkopen.
- Contactpersoon: Tim Duits
- **Overzicht duurzaamheidsdoelstellingen**
- [Link](#)
- **Ambitiweb**
- Het Ambitiweb is een tool waarmee de ambitieniveaus voor de verschillende duurzaamheidsthema's visueel weergegeven kunnen worden. Het Ambitiweb helpt het projectteam om te bepalen op welke onderwerpen het extra in wil zetten, en dit te communiceren met alle betrokkenen.

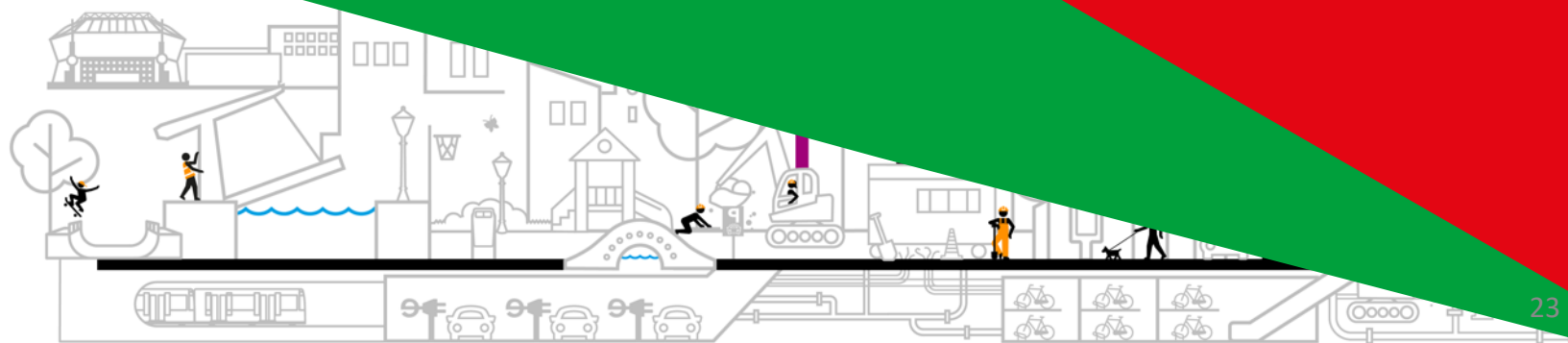
Toolbox gebruik door andere gemeentes en overheden

- Doel: samen verduurzaming infrastructuurprojecten versnellen door onderling tools uit te wisselen
- Welke tools mogen niet missen in de Toolbox?
- [Link Toolbox](#) (januari 2024)
- [Link Checklist](#) (januari 2024)
- Feedbackformulier
- Updates Toolbox elk kwartaal

Vragen?

Link naar Feedbackformulier:

<https://forms.gle/pQ337n9HqP96MthR8>

Neem dan contact op met
Anne Uildriks of Bart Bakker
a.uildriks@amsterdam.nl
bart.bakker@amsterdam.nl

a.uildriks@amsterdam.nl

bart.bakker@amsterdam.nl